

Ceskoslovenský týdeník - Evrops. Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum

Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martinec

Evropský redaktor: Václav Hora • Adresa redakce:

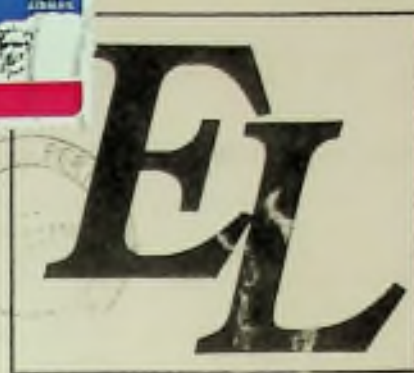
FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum

Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martinec • Redakteur für

Europa: Václav Hora • Anschrift der Redaktion:

FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

GEGRÜNDET 1874 (New York's Listy) • MONTAG, den 26. MAI 1975 • FK, D-6 FRANKFURT/M. 70, POSTFACH 70 0254 • Nr. 21.

NSR a porážka nacizmu

Němci asi skutečně nemají mnoho důvodů k tomu, aby 30. výročí konce druhé světové války okázale oslavovali. Ve spolkové republice nebyly slavnostní průvody ani "ohromné vojenské přehlídky". V kapli bonnského zámku řekl prezident Walter Scheel shromážděným osobnostem, mezi nimiž byl i spolkový kancléř Helmut Schmidt, že si občané spolkové republiky chtějí ujasnit, jaká ponaučení plynou pro ně z diktatury, války a katastrofy a z jejich následků. Podrobil důkladné analýze vše, co umožnilo Hitlerovi převzít moc, následky, které měla totalitní tyránie pro německý národ i třicet let demokratického rozvoje v západním Německu. Spolkový prezident Scheel řekl, že se po válce vzrušeně diskutovalo o kolektivní vinně, ale zdůraznil, že za druhé světové války zahynulo 55 milionů lidí, protože pro Hitlera byla válka jediným smyslem života a protože Hitler proměnil Německo ve válečnou mašinerii, v níž byl každý občan jedním koleč-

kem. Nyní, s dostatečným časovým odstupem, však mohou Němci pochopit, proč se stal Hitler jejich osudem: v době největší sociální tísně si totiž nevážili svobody a práva tak, jak to měli na mysli autoři ústavy Výmarské republiky a trpěli znásilňování své svobody i svobody svých bližních a sousedů. A trpěli také, aby jejich jménem byly zavražděny milióny židů, cikánů, nervově chorých, politických vězňů a dalších lidí.

Walter Scheel dodal, že německý národ pykal za dvanáct let Hitlerovy tyránie. Na konci války byla většina měst zničena, téměř 12 milionů osob německé národnosti vypuzeno z oblastí, v nichž sídlili, přes dva milióny Němců zahynulo při útěku, Německo ztratilo velké části území, které se dostaly pod sovětskou a polskou správu, a konečně bylo, proti vůli obyvatel, rozděleno. "Ale německá tragédie", řekl prezident Scheel, "začala v roce 1933, nikoli v roce 1945."

Závěrečnou část svého projevu věnoval prezident Scheel míru a zahraniční politice. Zdůraznil, že spolková republika nikdy neohrožovala jiný stát, zřekla se jako první vlastnictví a použití jaderných zbraní a podřídila své ozbrojené síly kontrole západní aliance. A když se smluvně zřekla použití síly vůči východním sousedům, zakotvila tím mezinárodněprávní zásadu, kterou se řídila od svého vzniku. Jediným cílem je mír, ovšem Němci nejen o míru diskutovali, nýbrž pro mír taky něco udělali, byť to vyžadovalo oběti, což dosvědčuje východní politika Bonnu. Spolková republika se poučila a ví, že skončilo v Evropě období nacionální mocenské politiky. Bude proto trvat na sjednocení západní Evropy, k němuž se zavázala.

Svoboda a právo se ovšem v NSR mezitím staly samozřejmostí, v čemž vězí i nebezpečí. Mladá generace neví, co znamená žít v bezpráví, ve státě, v němž nel-

Zdá se, že po vyloučení Vietnamu, což bylo větším kvalifikované jako neúspěch americké a západní strategie vůbec, se naděje na stabilitu Evropy a definitivní mírové dohody na Sféřním východě zdají jako se, pokud bylo spoléháno na přátelské styky se Sovětským svazem. Pouze jedna cena je pro Spojené státy a jejich přátele doposud přístupná, když se tyto rozhodnou ji přijmout. Leonid Brežněv bude jistě chtít nynější politickou situaci ve světě a jedenáct let své činnosti generálního tajemníka komunistické strany SSSR předložit Ústřednímu výboru své strany v únoru příštího roku jako korunu svého úspěšného života. Aby tohoto docílil, musí ovšem předložit doklady, že západ akceptoval ruský požadavek, že nejenom je Sovětský svaz rovnocenným partnerem USA ve světě, ale také, že je nediskutovatelným "majite-

lem" společenství všech svých východních satelitů, kterých se zmocnil silou již v roce 1945.

A aby docílil plného úspěchu, musí se mu podařit zaranžovat nejdéle na podzim tohoto roku konferenci představitelů vlád do Helsinek, čímž se mu, jak doufá, povede skončit maření času diplomaty v rámci konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Když se mu to podaří, bude muset za to zaplatit cenu. A právě tato cena může být pro západní svět a Spojené státy nesmírně důležitá. To jistě vědí dobře zahraniční ministři Kissinger i britský Gallaghan, kteří jsou prozatím ideální této konferenci velmi vzdáleni. Cena za konferenci v Helsinkách může být buď porozumění nedomáhat se výhradně komunistického vlivu v Portugalsku, a dost možná také ze strany sovětů i porozumění pro uplatnění

jejich vlivu v zemích arabských v zájmu jednání o definitivní míru v této části světa.

A vzhledem k tomu, že v přibližně stejném čase se bude odehrávat ve Vídni také konference za účelem zmaření sil jak Varšavského paktu tak i NATO, není vyloučen i určitý ústupek Sovětského svazu na tomto úseku, i když Brežněv klade značný důraz právě na to, aby jeho vojenská převaha v Evropě byla naopak ratifikována.

A ze strany Západu existuje celá dlouhá řada dalších požadavků ještě před tím, než Brežněv konferenci o evropské bezpečnosti dostane pod svoji střechu, z nichž hlavní je, aby se Varšavský pakt kompromisem o redukci svých vojenských sil opravdu začal zabývat, o čemž byla zahájena jednání již 12. máje letošního roku ve Vídni.

(Pokrač. na str. 7)

Slavit či neslavit?

Milan Schulz

Skoro se člověku přiči probrat právě v těchto dnech téma, kterého má obyvatel Československa až po krk.

Hlučný kolotoč oslav dosáhl v minulých týdnech jednoho ze svých vrcholů. Od té doby sice dozněl rachot přehlídkových tanků a tlapačové povzbuzování nedostatečně jásajících davů. Leč všechno ostatní trvá dál: třicet let — které na člověka civí odevšad, nebylo; transparenty dále vyvolávají, aby žilo a vzkvétalo to či ono, a samolibě vychvalují ty či ony (jinde vcelku samozřejmé) "výdobytky"; novinové, rozhlasové a televizní komentáře — včetně běžného zpravodajství — zvučí i nadále

ze svobodně myslet, naslouchat a mluvit, nebo demonstrovat. Scheel proto varoval před sklonem k domněnce, že svoboda a právo jsou jenom příjemné dodatky k hmotnému blahobytu.

shora zformulovanými frázemi. Neoslavuje se znovuzrození svobodného státu, jenž předtím žil pod šestiletou okupací agresivního souseda. Oslavuje se — "30. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou".

Fakta jsou taková: před třiceti lety skončil věru krutý válečný požár, jemuž padlo za obět' nesmyslné množství nevinných lidí a v němž byly zničeny — stejně nesmyslné — nesmírné hodnoty — jichž člověk předtím dobyl usilovnou prací. Lidé byli v květnu roku 1945 nelicenci státní, že je tomu ničení konce a že nastává doba míru, klidu a tvořivé práce.

Tento okamžik stojí za to připomínat a bylo správné jej slavit: bylo správné se znovu a znovu upamatovávat na hrůzy války, jež byly důsledkem nelidské podstaty expanzivní diktatury. Lidé, kteří toho byli svědky, si s radostí vzpomínali, že je to všechno za nimi a že mohou a chtějí žít v pokoji. Tak to

mu alespoň bylo v Evropě, jež patřila k nejkrvavějším bojištím první poloviny 40. let. Koncem 40. a v letech 50. se však v téže Evropě vytvořil pod patronací jiné diktatury, jež v závěrečném vítězném tažení proti nacismu posunula hranice svých zájmů podstatným způsobem směrem na západ, blok jí podobných diktatur, dnes se nazývajících "socialistickými".

A je tu ještě jiný pohled; ten, který v nedávných

(Pokrac. na strane 3)

AMERIKA NADÁLE SILNÁ

Že Spojené státy nehodlají slevit nic ze svého přesvědčení, že pouze jejich důkladná obranyschopnost je čini skutečně bezpečnými, dokázala sněmovna, když odhlasovala (311 ku 95 hlasů), že se nebudou snižovat početní stavy americké armády v zámoří ani US. vojenský rozpočet.

Šejna o Portugalsku

Bývalý čs. generál Jan Šejna, který uprchl na jaře 1968 z Československa a žije v USA, poskytl washingtonskému dopisovateli londýnských Timesů informace o plánu Varšavské smlouvy ovlivnit vývoj v Portugalsku. Podle něho spočíval plán především v průniku komunistů do portugalských ozbrojených sil. Vůdce komunistů Cunhal, který žil v letech 1960-69 v Praze a s nímž se prý Šejna znal, spoléhal na to, že v jeho vlasti dojde po Salazarově smrti k revoluci. Sověti měli — podle Šejny — naopak za to, že země bude muset projít obdobím liberalizace a že tehdy stávající státní orgány mohou být svrženy jen opozičními silami v armádě. Šejna dále tvrdí, že zmíněný plán počítá s tím, že Portugalsko i po takovém převratu zůstane členem NATO, což umožní, aby do něj pronikli agenti Moskvy.

O ČESKOSLOVENSKU

Zbraně pro Chile

Ač to vypadá neuvěřitelně, mělo Československo dodat dnešní chilské vládě munici, která dnes ve skladech její armády chybí. Britský list Sunday Times přinesl zprávu, že čs. exportní podnik Onnipol až na sovětskou intervenci upustil od jednání se zástupci Chile, kteří sjednávali obchod ve výši 300.000 liber šterlinků. Chilská delegace hledá v Evropě možnost získat náhradní díly ke zbraním, dodaným NATO. Americký kongres — jak známo — odmítl uvolnit pro Chile další úvěry a britské odbory zabránily dodávce leteckých motorů. Zpráva ještě dodává, že Československo vyrábí některé kopie západních zbraní tak dokonale, že je experti pokládají za lepší než originály.

Listy německy

Exilový časopis Listy, který vychází česky v Římě, má nyní také německé vydání. Ve Frankfurtu nad Mohanem vyšlo první číslo s titulem Listy-Blätter. Přináší výňatky z minulých čísel originálního časopisu a chce v německy mluvící oblasti západní Evropy přispět (podobně jako — původně ruský — časopis Horizont) k výměně informací a názorů o životě ve východoevropských státech.

Jednání s Řeckem

V Řecku jedná právě obchodně-politická mise, vedená předsedou Čs. obchodní komory Ludvíkem Černým. Členy mise jsou zástupci různých podniků zahraničního obchodu. V Athénách, Pireu a Soluni budou studovat možnosti zvětšení výměny zboží mezi oběma zeměmi.

Tábor na Vypichu

V Praze na Vypichu vyrostlo letos na jaře velké stanové město se vším potřebným příslušenstvím. Bydleli v něm vojáci — účastníci početné vojenské přehlídky, jež se konala 9. května na Letenské pláni. Městečko však nezmizí ani poté. Budou v něm teď bydlet vojáci, kteří budou cvičit na nadcházející spartakiádě.

Ceny Mladé fronty

Pražské nakladatelství Mladá fronta udělilo své výroční ceny, které obvykle dostávala pokroková nová díla mladých nebo avantgardních autorů. Za dnešní situace ovšem taková díla neexistují. To se odrazilo i na těchto cenách. Dostali je především výtvarní spolupracovníci a nakladatelští redaktori. Posmrtně pak V. Dostál, režimu věrný literární vědec.

Mladí pro Dubčeka

Bavorská sekce mladých západoněmeckých sociálních demokratů vydala protest proti útokům, které vede čs. stranické vedení proti Alexandru Dubčekovi. Mladí socialisté pokládají možnost radikální kritiky za hlavní předpoklad jakékoli socialistické politiky. Tatáž organizace protestuje také proti politické persekuci stovek čs. vědců, umělců, novinářů, studentů, dělníků a ostatních pracujících, kteří zůstali věrni svým ideálům demokratické společnosti.

Výstava v Düsseldorfu

Koncem května se v západoněmeckém Düsseldorfu koná hospodářská výstava s názvem Československo 75. Na ploše 5000 čt. metrů bude 30 čs. podniků vystavovat zejména strojírenské výrobky, textil, sklo a porcelán. Výstava má naznačit další možnosti rozšíření obchodních styků se západním Německem. Jedním z důvodů výstavy, nad níž převzal záštitu ministr hospodářství Friderichs, je negativní čs. bilance v dosavadním rozvoji obchodních styků.

Otevřená sezóna

V Karlových Varech byla zahájena letošní lázeňská sezóna. Ministr zdravotnictví otevřel při té příležitosti novou vřidelní kolonádu. Tvoří ji hala kolem samotného světoznámého vířidla. Na ni navazují podélné i příčné další haly a proměnné prostory. K novým propagačním budovám patří v oněch dnech také otevřený Dům čs.-sovětského přátelství. Do Karlových Var dojíždí stále velké množství pouze prominentních lázeňských pacientů ze Sovětského svazu, který tu udržuje a buduje velkou vlastní sanatoria. Z Moskvy a Leningradu funguje do Karlových Var přímá linka sovětských aerolinií.

Vzpomínka v Anglii

Ve Velké Británii položili v prvních květnových dnech věnce také ke hrobům čs. vojáků, kteří padli v 2. světové válce. Především na památku tří set čs. letců, kteří obžitovali život při obraně Anglie před Hitlerovým vzdušným náporům. Pietních slavností se účastnili i zástupci čs. velvyslanectví.

Knihy v Egyptě

V Alexandrii byla zahájena výstava čs. dětské knihy. Zároveň se tu prezentují i jiné úspěchy ediční a polygrafické práce. Výstava už měla úspěšnou premiéru předtím v egyptském hlavním městě Káhiře.

PŘÍTEL KAREL

Ota Filip

Psal mi nedávno přítel z Československa. Musím předem upozornit, že je to člověk mírný, trpělivý, nehádá se, nepije a nekouří. Převratné politické události se jej nikdy nedotkly, nevyvedly jej z klidu, protože jim šel z cesty. Technický úředník, říkejme mu Karel, se staral vždy především o svou práci, o rodinu, o své překrásné akvarium a stereofonní zesilovače, které ve volných chvílích doma staví. V roce 1968 se Karel politicky neangažoval, ve straně nikdy nebyl, takže u prověrek po roce 1970 s ním měla komise lehkou práci. Aby měl klid, přijal funkci v odborech a počal evidovat a vybírat členské příspěvky. Karel dodnes pracuje u svého prkna, občas dostane přidáno, tu a tam se dokonce podílí na premiích.

Jestliže existuje v Československu prototyp průměrného občana, pak si myslím, že je to můj přítel Karel.

A tenhle mírný, nenápadný člověk mi onedlou napsal a odeslal dopis, který začíná větou: "Milý příteli! Tak si myslím, že teď žiju v bláznovci. Jestliže by se 30. výročí osvobození mělo opakovat každý rok, tak bych se do bláznovce dal raději dobrovolně zavřít." Měsíce před slavným výročím byly v rodině mého přítele asi více než pohutě. Všechno začalo v lednu, kdy na Karlově pracovišti založili brigádu socialistické práce a uzavřeli závazek, že návštěvami sovětských filmů a různých jiných kulturních akcí pořádaných v rámci oslav 30. výročí osvobození, jakož i četbou a studiem marxistické literatury a ve volných večerech, kterých měl pojednou málo, si čestí o imperialismu, komunismu, kolonialismu a vykořisťování.

V březnu dopadla na Karla další rána. Brigáda se kolektivně přihlásila k nácviku na spartakiádu a Karel ztratil poslední dva volné večery v týdnu. Dvě neděle ztrávil Karel pochodováním po parýzanských stezkách, kde si uhnal nachlazení, takže na

týden z kolotoče příprav na oslavy osvobození vypadl. Když se koncem března vrátil do zaměstnání, zjistil, že byl mezitím jmenován do komise májových oslav a dostal na starost výzdobu budov, dvojce nástěnné noviny a rozdělení hesel, které pracující v prvomájovém průvodu nesli. Aby míra Karlova neštěstí byla dovršena — uzavřela brigáda socialistické práce, jejímž je členem, kolektivní závazek, v němž slíbila, že na úpravě okolí závodu odpracuje celkem 300 hodin. Na každého člena kolektivu tedy připadlo 25 hodin tak zvaně dobrovolné práce. A protože Karel bydlí v sídlišti, které patří továrně, kde pracuje, musel podepsat další závazek, v němž svatosvatě přislíbil, že odpracuje dalších deset hodin na úpravě dětského hřiště. "Tak já už, kamaráde", psal mi Karel, "ani nevím, kam se mám vrátit! Po práci kreslím hesla, potom klušeme s brigádou do kina, po představení shtnu v samoobsluze párek a běžím na nácvik spartakiády. A když se vrátím domů, tak musím studovat Husákův projev, protože v zítřejší desetiminutovce musím o něm referovat. Dělníci na oslavu kašlou, to víš, mohou si to dovolit, což my z kanceláří nemůžeme.

Všechno odnese. Doslova a do písmene, protože každý z úředníků má už přidělený prapor, který musí v průvodu nést. Ani nevíš, jak se těším, až bude po 9. květnu. Kolikrát uvažuji o tom, co se se mnou stalo. Vždycky jsem se doposud držel stranou, ale teď to nejde. Když jsem třeba nechtěl vstoupit do brigády socialistické práce, tak si mě soudruh vedoucí zavola a řekl: Soudruhu, vaše paní bude chtít po mateřské dovolené zase nastoupit v kreslárně, že ano? Ale mám dojem, že v rámci reorganizace oddělení se s ní budeme muset rozloučit. Mám pro ni místo u kopírovacích strojů. A vy si, soudruhu, také chcete zvyšovat kvalifikaci, že ano? — Tak jsem hned věděl, kolik uhedilo. A řeknu Ti upřímně, že mi ani nevalí nácvik na spartakiádu, ani to, že už nemám volnou neděli, protože musím odpracovat ten závazek, ale nemohu se smířit s tím, že mě k tomu všemu donutili. Tuhle jsme opravoval manžele žehličky. Když jsem závadu odstranil, přepadl mě podivný pocit a měl jsem strach žehličku zapnout. Napadlo mě, že i ta žehlička spustí v okamžiku, kdy ji zapojím — velkohubě řeči o slavném výročí."

Sdělení redakce a administrace

Vzhledem k lepšímu zabezpečení dodávání Amerických listů rozhodlo se vydavatelství v New Yorku přenést evropskou redakci a expedici AL do Frankfurtu nad Mohanem. V budoucnosti budou AL vycházet pod novým názvem EL — Evropské listy jako evropská mutace Amerických listů. Všechnou korespondenci v Evropě a také platby za EL je možno okamžitě předávat na níže uvedenou poštovní schránku a konta.

Nová evropská adresa: FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254. Platit můžete:

- bankovním převodem v Německu nebo z ciziny na adresu: Frankfurter Kurier, Konto Nr. 61 00 220, Commerzbank, 6 Frankfurt/M. 90, Gräfr. 85. Připíše účel platby: EL
- červenou poštovní poukázku (z ciziny mezinárodní) na adresu: FK, 6 Elm 70, Postfach 70 0254 s udáním poštovního šekového konta, tedy: Postcheckkonto 3281 90 — 608, Postcheckamt Frankfurt.
- v Německé spolkové republice lze též platit zelenou složenkou "Zahlkarte" (čistou obdržíte zdarma na každém pošt. úřadě) a vyplnit ve všech dílech; nezapomeňte účel platby: EL na číslo Postcheckkonta 3281 90-608, Postcheckamt Frankfurt/M. a adresu FK, 6 Elm 70, Postfach 70 0254.
- ve Švýcarsku můžete zatím platit odesláním poštovní poukázky na konto 80 — 898 s udáním "Z. G. Americké listy"
- převodem z banky na: Schweizerischer Bankverein, Fil. O. bestrass, 8033 Zürich s poznámkou "Z. G. Americké listy P5-622/890".

Roční předplatné (52 čísel) činí

v Německé spolkové republice DM 46, pololetně DM 23, čtvrtletně DM 11.50

ve Švýcarsku ročně SFr. 50.00, pololetně SFr. 25.00, čtvrtletně SFr. 13.00

v jiných zemích v příslušném přepočtu v jiné měně

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné "i-tajazyčné" časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly bodrě místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se členem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:

EVROPSKÉ LISTY, FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254. Přikládají se za odvěratele "Evropských Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno: Adresa:

Češi a Němci

Ferdinand Peroutka

V.

Po roce 1933 věci se zřítily na Jakschovu hlavu — ovšem, ne jen na jeho. Základem jeho plánu byla, musila být, autonomie. Přihodilo se mu nyní, že heslo autonomie se dostalo do jiných, silnějších a jemu nepřátelských rukou. Když Hitler nastoupil k vládě v Německu, myšlenka pangermánská ožila. Který Němec v českých zemích ji v sobě zachoval, stal se vášnivým autonomistou. Příprava to na větší děje pozdější. Vznikla nová "sudetoněmecká strana" pod vedením učitele tělocviku Henleina, který, když chtěl, uměl mluvit uhlazeně. Po nějakou dobu čeští politikové se pokoušeli vidět v něm "mladého a sympatického muže". Není známo byl-li Henlein od samého začátku nástrojem Hitlerovým, ale poměry ve světě byly takové, že, nebyl-li musil se jim stát, Vše se vyjasnilo, když v září 1938 uprchl do Německa a odtamtud vysílal svá poselství.

Když rychle rostoucí sudetoněmecká strana začala vynášet autonomii, Wenzla Jaksche jeho vlastní autonomie brzy páčila v rukou. Hitler sudetské Němce posílil, ale také nakazil. Až do konce si Jaksch nerozluštil, zda si má autonomii přát nebo se ji bát. Nemohl nevidět, že autonomní území, ovládané Henleinovou stranou, bylo by naplněno terorem, že mravní autoritou by tu byl Hitler. Jaksch žádal zřízení kantonů po švýcarském vzoru. Byly by to kantony, v nichž by on a jeho přívrženci byli zcela nešvýcarsky pronásledováni. Pokud mohl — Jaksch se nyní odmlčoval o autonomii.

Ještě více pudy pod nohama vzaly mu volební výsledky. Ve volbách roku 1935 Henleinova strana dostala dvě třetiny hlasů. Toho večera, kdy volební výsledky byly oznamovány, zdálo se, že dvě vlivní německé strany, agrární a katolická, nebudou v parlamentě vůbec zastoupeny. Byly zachráněny teprve když ministerstvo vnitra svým způsobem znovu spočetlo hlasy. V obecních volbách 1938 Henleinova strana dostala celých 90% hlasů. To nemohlo být vyloženo jinak, než že také dělníci Jaksche opustili. Jak ani jinak nemohlo být, Češi přestávali vidět v Jakschovi vlivného partnera. Ačkoli v činnosti neustával, dokonce ji snad stupňoval, v říší politických realit to bylo už jen živení. Rozmáhala se mluva, že Jaksch reprezentuje rozumné a ušlechtilé hnutí, které však existuje jen s podporou československé vlády.

Když přestali věřit v Jaksche a v jiné věci, Češi zahá-

jili sice logický, ale zcela marný pokus dohodnout se se sudetoněmeckou stranou. Jak fakta byla, dohodnout se s ní znamenalo nic méně než dohodnout se s Hitlerem, který měl s Československem dalekosáhlé úmysly. Pod stupňujícím se tlakem Anglie Češi ustoupili. Předložili Henleinově straně první, pak druhý, pak třetí, pak čtvrtý plán na dorozumění. Když ministerský předseda Hodža byl dotázán, co bude, jestliže Němci ani čtvrtý plán nepřijmou, odpověděl: "Bude krize státu."

Aktivistický Jakschův temperament nedovoľoval nečinnost. Na jaře 1938 odjel do Anglie, aby tam vyložil svou věc. Zde se mu vyjevil pravý stav věcí. Bylo mu shledat, že zástupci Henleinovy strany jsou už dlouho pevně usazení v Londýně a jsou zde pokládáni za jediné skutečné mluvčí Němců z českých zemí. Jaksch byl přijat s chladnou zdvořilostí. Příležitost, jež mu byla dána k veřejnému projevu, nemohla se srovnávat s počtem příležitostí, jež byly dávány mluvčím Henleinovců. Bylo to v době, kdy Anglie znevidovala své názory o československém státu a kdy, mimo to, Mussolini už se připravoval k svému výroku: "Demokratické státy jsou k tomu, aby polykaly ropuchy". Jaksch se vrátil domů bez jakýchkoli výsledků a nepochybně s pustotou v duši, snad s dojmem, že se obětoval pro ideje nějaké jiné, zašlé epochy.

Pak přišel exil, tento stav omezených příležitostí. Aktivistická Jakschova povaha opět nedovoľovala žít bez činnosti a bez plánů. Švýténého exilového šatu na něm praskaly. Pojednáváje o tomto, jeho přesný životopisec pan Bachstein ho nazývá egocentristou. Abychom citovali celou větu páně Bachsteinovu: nazývá egocentristou také presidenta Eduarda Beneše. Bylo-li tomu tak, v konfliktu mezi těmito dvěma povahami Jaksch patrně byl unesen dále, než sám by byl předpokládal. Hořkost se v něm vzbouřila, a když uplynula nějaká doba, začal nazývat československý stát monstrem. Nikdy tak nemluvil a k svým českým přátelům, a i část německé sociální demokracie v exilu se od něho separovala. Pociťil, že je konec některých představ, a že to snad není škoda. Vypracoval nový plán: Češi budou musít jednat o vyrovnání nejen se sudetskými Němci, kteří jsou jen odštěpek německého národa, nýbrž s celým německým národem, s německou říší. Pokud na zklamáném a podrážděném Jakschovi bylo, Češi a Němci měli nyní jít do budoucnosti

oddělení citem i myšlenkami.

Větší následky mělo, když potom Češi zatoužili po oddělenosti. Jak někteří chtivali, Československo mělo dát světu potřebný příklad dvou národů, které spolu klidně žijí v jednom státě. To bylo opuštěno. Je nemožno pomlčet o odsunu Němců z českých zemí, ačkoli to už nepatří k našemu tematiku, k snahám o česko-německé vyrovnání. Odsun byl a měl být koncem všech vztahů. A není možno nezmínit se o vůdčí roli, již v tom hrál prezident Beneš. Je však třeba sledovat, jak k tomu dospěl. Po celou dobu exilu snažil se prezident Beneš vymyslet bezpečnost pro československý stát, v jehož obnovu doufal. Jak bylo v jeho povaze, vyjednával s anglickými a francouzskými státníky, kde mohl, ale neodhalil před nimi všechny své city. Byl v něm velký, tajený hněv na Anglii a Francii, které vydaly jeho zemi na pospas Hitlerovi a mimo to se zachovaly k Benešovi netrpělivě a opovržlivě. Uvažoval, zda by tak Anglie a Francie neučinily ještě podruhé a potřetí. Nenálézal na to spolehlivou odpověď.

Když Rusko bylo napadeno Hitlerem a potřebovalo hmotnou pomoc západu, sověty dosti náhle začaly mluvit o vznešeném boji demokracií proti tyranii, uhladily některé ostré hrany svého režimu nebo aspoň svých projevů, rozpustily komunistickou internacionálu. Zdálo se, že nastává nová situace. Americký prezident Roosevelt se rozhodl věřit v reformu sovětského komunismu. Také americké veřejné mínění věřilo. Když Beneš přijel do Ameriky, viděl v ulicích vlát sovětské vlajky. Naslouchal přednáškám, slyšel, jak oficiální americký řečník pravi: "Svobodní lidé Ameriky, Anglie, Ruska a Francie bojují o svobodu lidí a národů." Poprvé se Benešovi zazdalo, že svítá na konci jeho tunelu. V jeho mysli rozbřeskla se naděje, že je možno bezpečnost Československa založit nejen na Anglii a Francii, nýbrž také na reformovaném Rusku. Dohromady to budou záruky dostatečné.

Lépe než západní politikové a novináři Beneš předvídal skutečností ve střední Evropě po válce. Západní armády odejdou, ale ruská zůstane. Beneš pozoroval, jak se smráká nad Polskem. Polská exilová vláda se nedohodla se sověty, spoléhala na podporu západu, ale tato podpora znamenala čím dále tím méně. Roku 1948 za komunistického puče v Praze, roku 1956, za invaze Maďarska, roku 1968, za invaze Československa dostatečně se ukázalo, že vůle západu v

těchto končinách zcela ocha-
bla. Beneš správně odhadl,
co bude. Ale, jak víme, ne-
nalezl, co hledal a za čím pu-
toval i do Moskvy. Z jedno-
ho důvodu: zaručená bezpeč-
nost pro Československý stát
nebyla v té době na světě.
Pokládaje však dohodu se
sověty za nezbytnou, presi-
dent Beneš oddal se taktice,
již i po vážném rozmyšlení
musíme nazvat mimikrií. V
minulosti častěji než kdo ji-
ný se vyslovoval: "sice na
jedné straně, avšak na dru-
hé..." Nyní pozměnil, zdr-
snil svůj styl a hledal i výra-
zové přiblížení k sovětům,
pokud by to demokratovi
bylo možno. Na sovětské
straně panuje známá rozhod-
nost usudku i činu. Nevíme,
po jak dlouhém přemýšlení
Beneš se rozhodl vypadat ta-
ké rázně, ale z protokolů, jež
byly zachovány o jeho jed-
náních v Moskvě, vysvítá,
že se tak rozhodl. Užival tvr-
dých výroků, aby to vypada-
lo pravděpodobněji. Přijal —
nebo napodobil — sovětskou
zálibu v trestání Česko-ně-
mecká otázka necht' je vyře-
šena v duchu právě nalezené
ráznosti. Atmosféra doby to-
mu nepřekážela. Byla to bru-
bá doba, a poprvé v dějinách
násilné přestěhování milio-
nů lidí bylo považováno za
možné. Původ toho — jako
mnohého jiného — byl v Hit-
lerovi. Jeho tajné archivy
byly plny plánů na přestě-
hování. Dva miliony Čechů
měly být přestěhovány ně-
kam na sever, aby bylo víc
potravin pro Němce. Sověty
již začínaly stěhovat určité
vrstvy některých malých ná-
rodů na Sibiř. Kořeny byly
tak snadno přetínány, jako
ještě nikdy. Malé národy se
tetelily v hrsti národů vel-
kých.

Benešovým přátelům bylo
dosti trapné sledovat, jak se
učí ráznosti a jak mnoho si
od toho slibuje. Bylo to, jako
kdyby celkem konservativní
malíř se náhle přidal k a-
vantgardě. Ale k jak pří-
snému odsudku máme prá-
vo? Byl to muž osamocený a
hluboce nešťastný, spadl na
nej těžší problém, než jaký
kdy existoval v české politi-
ce. Hledal cestu ve tmě. A
kdo jiný, koho známe, by na
jeho místě lépe uspěl?

Velmi brzo po svém návratu

SLAVIT ČI...

(Dokončení se str. 1)

dnech vyjádřil francouzský
president a k němuž se při-
pojili někteří další západo-
evropští státníci. Francouzi
slavili letos vítězství nad na-
ciismem naposled a navrhuji,
aby se napříště slavila, při
nějakém jiném datu, idea
evropské pospolitosti; aby se
nadále kladl důraz na to, co
evropské národy a státy spo-
juje a ne na to, co je rozdi-
luje. Francouzská vláda tím
myslí samozřejmě víc na své
bezprostřední sousedy, na
své partnery v Evropském
společenství. Ale najde nepo-
chybně i řadu stoupenců své-
ho pojetí na Východě, byť
jejich hlasy bude sotva mož-
no zaslechnout veřejně.

Bylo by opravdu jen vítáno,
kdyby se už jednou od slo-
vních i skutečných ohněstře-
jů přešlo k věcnému rozho-
voru; a to jak uvnitř vlastního
"tábora", tak i s partnery
z jiných zemí. Nebet' jen
v takovém dialogu může dne-
šní svět zvládnout problémy
vskutku celosvětové a vše-
lidské. I když je naděje na
takový reálný, věcný rozh-
vor malá, nebylo by dobré ji
fatalisticky pohřbívat. Pod-
nět, jenž tentokrát vyšel z
Francie, stojí za pozornost,
jejímž výsledkem by cvěra
měly být činy. Jen ty mo-
hou mít nějakou váhu. Slov
koluje na tomto světě už pře-
spříliš.

do Československa Beneš ne-
mohl si zastírat, že sice, ja-
ko dříve, sedí na Hradě, ale
že nad ním visí Damoklův
meč, a že ve vši skutečnosti
je sovětský vězeň. Jedno mu
bylo jasno: jestliže válečná
koalice západu s východem
se rozejde, sověty budou pá-
nem v těchto končinách. Tak
se také stalo. Konečný vý-
sledek Benešových snah byl
ten, že získal odklad, sovět-
ská hegemonie v Českoslo-
vensku byla odvrácena o tři
roky déle než v jiných, scu-
sedních malých státech.

Avšak sledáváme, že bude-
me musít obšírněji promlu-
vit o odsunu a o tom, co mu
předcházelo.

(Dokončíme.)

Ferdinand Peroutka: BUDOVÁNÍ STÁTU

se právě expeduje

Objednávám výtisků I. svazku díla Ferdinanda
Peroutky Budování státu.
Příkládám šek (money order) na dolarů.
Jméno
Adresa
Podpis

Objednávám výtisků I. svazku (celkem 5 svazků)
díla Ferdinanda Peroutky Budování státu.

Cena jednotlivých svazků \$6.20 včetně pošt.

Cena všech pěti svazků \$26.00 včetně pošt.

“DEMOKRATICKÝ DUCH” KONFERENCE

Rumunští a španělští komunisté chtějí, aby plánovaná konference evropských komunistických stran byla připravena — a proběhla — “v demokratickém duchu” a aby zajistila “volnou a plodnou výměnu názorů”. Toto stanovisko obou stran bylo vyjádřeno ve společném komuniké, vydaném na závěr návštěvy delegace španělské komunistické strany v Rumunsku.

Komuniké rovněž praví, že obě strany jsou odhodlány “přispět k jednotě komunistických a dělnických stran nového typu, jednotě, založené na principech nezávislosti a svrchovanosti státu”. Rumunští a španělští komunisté prohlašují, že budou širěji rozvíjet dvoustrannou i mnohostrannou spolupráci a výměnu názorů na základě rovnoprávnosti a prosazovat demokratickou diskusi o problémech současného světa. V tomto duchu přistupují také k otázce připravované konference evropských komunistických stran. Hlavní rumunský list *Scinteia* otiskl prvního května interview — který poskytl generální tajemník španělské komunistické strany Carrillo saražskému listu *Oslobodjenje*. V souvislosti s konferencí evropských komunistických stran Carrillo řekl, že španělská strana chce, aby platforma této konference byla tak všeobecná, že ji budou moci přijmout nejen ko-

Mezinárodní přehled

munistické a dělnické strany, nýbrž i celá, jak řekl, pokroková levice. Španělští komunisté považují za nejmístné určovat jednotné programy pro vládnoucí komunistické strany, protože i mezi nimi jsou vážné neshody, pokud jde o vnitřní podmínky rozvoje a jejich zahraniční politické koncepty: některé jsou například členy Varšavské smlouvy, jiné patří k neangažovaným zemím. Každá si volí svou vlastní cestu. A každá strana si musí uchovat svou nezávislost, vyzdvihl Carrillo a dodal, že možná konference evropských komunistických a dělnických stran by musela vycházet z respektu ke všem rozdílům ve vytváření společnosti a soustavy spravedlivějších a lidštějších vztahů a snad i zdůrazňovat politiku neangažovanosti.

JE DOHODA MOŽNÁ?

Představitel portugalských socialistů Mario Soares mluvil na tiskové konferenci o podmínkách dorozumění mezi portugalskými komunisty a socialisty. Jak známo, možnost tohoto dorozumění byla námětem nedávných Soaresových jednání s šéfem komunistické strany Portugalska, Cunhaem. Mario Soares řekl, že je především nutné, aby komunisté ukázali, že změnili poměr k socialistům a aby ustali se

svým nátlakem na sdělovací prostředky, na odbory a místní obecní výbory.

Soares řekl, že ministerský předseda Gonalves je znepokojený povolebními střetnutími mezi socialisty a komunisty a že vyzval obě strany k uvolnění napětí. Soares řekl, že by si přál dojednání s komunisty, dodal však, že by to nesmělo vylučovat jiné svazky. V této souvislosti se energicky zastal strany lidových demokratů levého středu (PPD), jež by komunisté chtěli dostat z vlády. Mario Soares poukázal na skutečnost, že komunisti utrpěli volební porážku a že se pak pokusili získat ztracený terén. Soares opět projevil nesouhlas s rozhodnutím vojenského vedení, které uznalo odborový svaz, ovládaný komunisty za sřechovou organizaci portugalských pracujících. Vůdce socialistů řekl, že většina pracujících to nikdy nepřijme. Doktor Soares žádal tajně volby v odborových svazech, jejichž nynější vedení neodpovídají vůli členstva. Právě tak nepřijatelný je stav v místních výběrech, ovládaných Portugalským demokratickým hnutím (MDP) sesterskou organizací komunistů a strany, která ve volbách do ústavodárného shromáždění získala jen 4 procenta hlasů. Soares je pro brzké komunální volby. Vyjádřil přesvědčení, že vojenské vedení použije svého vlivu, aby dosáhlo dohody mezi socialisty a komunisty — a poznamenal, že neúspěch na tomto úseku by znamenal tragedii — a vedl by k národní sebevraždě. Socialistická strana, ujistil dále její vůdce, bude vždy hájit osobní svobody a odolá všem pokusům o nastolení diktatury.

JUGOSLÁVSKÝ HLAS

Ještě před oslavami 30. výročí konce války v Evropě připomněla bělehradská Borba “jugoslávský rok 1948” čili 27. výročí konfliktu mezi Jugoslávií a takzvanou Kominformou. V článku se mezi jiným konstatuje, že základní rysy tohoto konfliktu začaly být patrné už v roce 1945. Připomíná se také Leninova kritika tendencí v Třetí internacionále prosazovat sovětský vzor jako závazný pro všechny složky mezinárodního komunistického hnutí, a to bez ohledu na jiné specifické podmínky a národní i politické tradice v různých zemích. Autor Fuad Muhič argumentuje, že se Jugoslávie v roce 1948 vzeprla byrokratické manipulaci a odcizení socialismu od myšlenek rovnoprávnosti a humanismu. Říká, že diskuse o tom nesleduje žádné polemické cíle, ale chce na základě zkušeností z minulosti vysvětlit vyhlídky na

humanizaci socialismu, která by se měla stát úkolem budoucnosti. Současným postavením Jugoslávie se zabýval komentátor záhřebského rozhlasu Milika Šundič:

“Jugoslávská koncepce míru vždycky vylučovala a nadále vylučuje doktrinu vměšování do vnitřních záležitostí jiných jako metodu řešení problémů. Potvrzujeme to svým neangažovaným postavením a svým systémem všeobecné obrany. Jsme otevřené frontou v boji za mír a za rovnoprávnost v mezinárodních vztazích, ale nikdy nebudeme frontou pro ty, kteří vystupují s nároky na část jugoslávského národního území, anebo pro ty, kteří považují socialismus a komunistické hnutí za páku k prosazení určitého druhu politiky, ať už v rámci jednoho bloku či namiřenou proti druhému bloku. Trvali jsme a tváříme na tom, že rozvíjení specifických rysů při výstavbě socialismu je právem i povinností každého revolučního hnutí. Všechny projevy nesouhlasu s touto naší koncepcí, ať už byla otevřeně odsuzována či vystavena podezření, byly víceméně vměšováním do vnitřních záležitostí Jugoslávie. Existence socialistické, neangažované a samosprávné Jugoslávie je právě z tohoto důvodu jedinou zárukou naší nezávislosti. Ti, kterým vadí zásady nezávislosti, svrchovanosti a územní integrity, nás vlastně jen přesvědčují, že jim vadí Jugoslávie, jaká je.”

KREML MEZI ARABY

Nepodařilo se koordinovat dostatečně sovětskou koncepci s postojem přímých arabských účastníků konfliktu na Blízkém východě. Kosygin chce tedy získat podporu těch arabských států, které k přímým účastníkům nepatří. Proto byl nedávno v Tunisku a Libyi. Postoj Tuniska platil vždycky za umírněnější než postoj jiných arabských zemí, kdežto Libye proslula maximalistickými stanovisky. Proslula také svou vyhrčenou ideologickou propagandou, k jejímž předním terčům patřila svého času, takřka až do loňské návštěvy ministerského předsedy Jallouda v Moskvě, komunistická ideologie a sovětská politika. Od roku 1973 má Libye mimořádně napjatý poměr k Egyptu. Právě uprostřed pokusu mezarabské parlamentní mise o zprostředkování mezi Tripolím a Káhirou zaútočila libyjská tisková kancelář znovu jmenovitě na egyptského prezidenta Sadata: Sadat prý nařídil osobně odvolání skupiny egyptských dětských lékařů z Bengázi, druhého města Libye, a hovořila v té souvislosti o dalším důvodu “mravní krize” egyptské

ho prezidenta. K libyjskému pojetí mravnosti patří to, že Sadatovi Tripolis doporučil, aby obrátil svou krutost proti Izraeli. Sadat sám chce teď vyjednávat o společné arabské strategii v konfliktu na Blízkém východě v rámci svého zájezdu do Kuvajtu, Sýrie, Iráku a Jordánska. Zájezd je však problematický proto, že Sýrie a Irák nežijí v dobrém sousedství. I když dřívější egyptsko-jordánský antagonismus není teď, jak se zdá, akutní, je cesta k harmonickým vztahům uvnitř arabského tábora neustále plná překážek. O společné arabské strategii se má diskutovat na panarabské konferenci, kterou generální tajemník Arabské ligy Riad svolal do hlavního města Somálska Mogadišu. Nejříve se bude Arabská liga zabývat smlouvou, kterou uzavřel Izrael s Evropským hospodářským společenstvím. Z arabské strany se proti této smlouvě protestovalo a ozvala se i hrozba zastavit přípravu k chystanému arabsko západoevropskému dialogu. Smlouva, kterou podepsal v Bruselu za Izrael ministr zahraničí Allon, nesporně otvírá izraelskému hospodářství novou příležitost a znepečuje nebezpečí hospodářsko-politické izolace izraelského státu. Z hlediska společného trhu je tato smlouva však pouze prvním krokem k rozšíření spolupráce se zeměmi v oblasti Středozemního moře, tedy i s arabskými zeměmi. Jednání s nimi jsou však obtížnější než jednání s Izraelem. Původně se doufalo, že nové dohody s Alžírskem, Marokem a Tuniskem budou podepsány v červenci. V druhé fázi by Evropské hospodářské společenství chtělo dospět k obdobným dohodám s Egyptem, Sýrií, Libanonem a Jordánskem.

ČINA A EVROPA

Mezi země, které uznaly Evropské společenství a které s jeho bruselskou centrálou navázaly diplomatické styky, se brzy zařadí další — co do pořadí stá. — Bude to komunistická Čína. Čínská vláda chce poslat do Bruselu zvláštního velvyslance a uzavřít s Evropským společenstvím obchodní dohodu. Text dohody bude vypracován smíšenou komisí, která se sejde v Bruselu. Představitelé pekingského režimu projeví zájem, aby západní Evropa byla co nejsilnější a nejnezávislejší. Když minulý týden navštívil Čínu belgický premiér Leo Tindemans, nejednou mu položili otázku, proč Evropa svůj integrační proces neurychlí, a to nejen hospodářsky, ale i politicky a vojensky. Podle jejich představ by se měla stát ve světové politice třetí silou, vyvažující vliv obou supervelmocí.

Kontakty, které činští předáci navazují se západní Evropou lze pokládat především za politický tah proti Sově-

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest let

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a vyplácíme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně*.

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021
aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,

Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710
and

590 EAST 187 STREET

Bronx, New York 10458

Angažovaná literatura

aneb

MLYNÁŘ A JEHO DÍTĚ

Jan Beneš

Ani znak, ani rudý prapor nepomůže, stěny jsou za dlouhá léta prosyceny kouřem a výpary piva, na holých stolicích stojí i teď před někým půllitr, před někým oлеpená sklenice limonády.

Sedíme už dlouho a je to únavné, životopisy nových členů jsou strohé a povrchní, narodil jsem se, chodil jsem do školy, pracovala jsem tam a tam, přisvědčil jsem se o správnosti politiky strany.

Jsou pravdy či tvrzení, o kterých se dá diskutovat. Vyjádřili se autor ve smyslu, že náš život je zásluhou KSČ stále radostnější, lze žádati k takovému tvrzení i cosi konkrétního. Olepená sklenice limonády, půllitr, začpělý kouř a pивní výpary, kterým nepomůže ani znak ani rudý prapor, jsou literární výrazy natolik konkrétní, že o nich již dále diskutovat dlelem nelze, dlelem netřeba. Tím více pozoruhodné je, že úvodní citát vyjímáme z úvodu desáté kapitoly románu Jaromíry Kolárové *Můj chlapec a já*, který na sklonku roku 1974 vydalo v edici Žatva nakladatelství Čs. spisovatel v Praze. Cenností a jejich strana bývali obvykle odlišni na popisy tobole, dlelem přání si vidět sebe i stranu v zřetelém báleni, na které dlelem neusedla ani dlelem prachu.

Jaromíra Kolárová jest nové jméno mezi českými písařkami autory, román má množství autobiografických prvků, a informace poskytnutá o jeho obsahu i formě na knižní záložce praví, že jde o dílo neoplačující zvláštností ženského pohledu na svět, že se jed-

ná o dílo s neoplačovatelnou příchutí vycházející z českého národního naturelu i domácí literární tradice (ty dvě věci spolu nesouvisí?), jakož i to, že se už dávno neozval v naší literatuře takový přirozený hlas, v pravém slova smyslu lidový . . .

Od redaktora pověřeného neradostným úkolem ulepit záložku nemůžeme očekávat, dokonce ani v Čs. spisovateli ne, že nám poradí, abychom knížku odložili a upřeli svůj zrak raději na věce vnitřní či jinou trvalou hodnotu. Nicméně, redaktor pověřený neradostným úkolem sepsat záložku na knížku Jaromíry Kolárové, se tohoto úkolu zhostil způsobem, který znemožňuje ho obvinít z nepoctivosti. Pojem lidovosti je ovšem diskutovatelný, ale hlas Jaromíry Kolárové je skutečně v naší literatuře neobvyklý. Nehledě na výpary piva a začpělý kouř, od kterého nepomůže ani zařikávání znakem a rudým praporem, mají, kromě problému sejití se v prostředí, jež by lépe zobrazovalo čistou mysl, českoslovenští komunisté i hluboké problémy vnitřní. Kapitola desátá nás totiž uvádí do chvíle, kdy se soudruzi prověřují. Jeden soudruh je prověřován ze hříchu, že někdy nosí odznak strany a jindy nikoli. Soudruh vysvětluje (strana 173), že jest to závislé na společnosti, mezi kterou kráčí. Mezi komunisty s odznakem, . . .

když jdu mezi ty druhé nechám jej doma, abych je neurazil. Autorka kárá tohoto soudruha, ale zároveň se stydí i za to, že se neovládla, není však sektářka tudíž soudruh nebude vyloučen, ale jen

vyškrtnut. Až se naučí chodit mezi lidi s odznakem, zřejmě aby urážel, má pravděpodobně novou šanci. Ale jsou i těžší případy, hle co ví vypravěčka románu na manželku prověřovaného inženýra: "Troje manželka pořád jen nadává, sama jsem ji v obchodě slyšela, že kvůli jedné tepláku zběhala pól Prahy." Prověřovaný soudruh kupodivu nesoudí, že kvůli jednomu teplákům by nemělo být třeba zběhat pól Prahy (jistě ví proč), soudí jen, že . . . s ženami je to někdy těžké."

Sektářský soudruh sice soudí, že inženýr jest kariérista k zblití, ale moudrem obdařený stranický instruktor charakterisovaný jako mírný muž laskavého chování sice sektáře, "starého bojovníka" chápe, ale zároveň, obdařen moudrem vlastním všem stranickým instruktorům navíc ještě ví, že inženýr jest zapotřebí neboť . . . "my už tu partaj nevytrhnem, sami nic neporídíme."

Vůbec se zdá, že příklon ke komunistické doktríně podobá se osvětlení duchem svatým (autorka nepotlačuje zvláštností ženského pohledu na svět, — praví slovo redaktora na záložce). Protože skutečnost kriminalu a lidí v nich byla a je v Československu čímsi až příliš zřetelná, považovala autorka za svou stranickou povinnost vypořádat se s padesátými lety, — a to tak, aby zároveň vytáhla veškerý vítr z plachet osklivých pravidáků. Hle jak probíhá zatčení neprávem vězněného komunisty (v knize manžela vypravěčky), hle toto jsou naši hoši od StB, kam tito slápnou, jen růže rozkvétá a lince se vůně fialek, dovolí-li to roční doba.

Byli zdrovili, ohleduplní, mluvili tiše, aby nezvzdili dítě. A po letech se s tím neprávem vězněným komunistou ovšem pěkně chlapsky a po soudružsku vyrovná: "Sověti říkají rodná strana, zamysli se můj muž, 'na tom něco je, to máš jako v rodině, hned hádka, třeba i pár fackek, k řeči zbytky od oběda . . ."

Příběh románu *Můj chlapec a já* začíná porodem koncentráčnice v kteréš pražské nemocnici v době těsně poválečné a s retrospektivami a reminiscencemi reminiscencí postupuje s růstem dítky až do našich časů. Nesmírná jest něha ženy k dítku, dokonce i soudružky ženy k budoucímu soudruhovu. Chce-li být autorka něžná je zde k rozdychtěné něze vždy slovo sovětský, pro zvlášť dojemně zabarvený pak sovětské. A život je krásný, máme-li proč žít ho. Jsme sami, jen se svým dítětem, ale naše malá loďka nepluje pustým mořem, co chvíli se zastavíme na ulici s některým soudruhem, řečer dáme lřana spát a zřeme hošty . . .

Pravděpodobně není třeba vě-

novat obsahu i formě tolik místa, byť tam doopravdy, v této ukázce angažované literatury dle všech partajních pravidel a přání, vystupuje i ten mlynář a jeho dítě. Proletářská služtička jest svedena mlynářským tovaryšem.

Já vřuku listky otrhal ti plátek po plátku, buď sbodem dívkou odpust' mi, neblakou památku.

Ale mlynářský se, jako poctivý proletář, posleze dívece navráti, bodejť by také ne, jest přece rudým sociálem a dopisovatelem Práva lidu, jak by mohl jinak. Však ho také zatracení vydrůstí mlynářštívali z místa na místo.

Jenže teď přijde cosi, co bychom v Československu léta Páně 1974 věru nečekali. Protože autorka má pilnou snahu vyjádřit se ke všemu na zeměkouli o čem kdy v životě zaslechla, (typické třeba je, že autorka se rozdychtí nad nesmrtelnou Dykovou básní *Opustíš-li mne . . .* Milá soudružko, Opustíš-li mne, — jsou slova závěrečné znělky Dykovy básně, která se jmenuje ZEMĚ MLUVÍ.) tedy autorka obdaří proletářského rudého sociála (a vůbec kladase) Václava také těmito vlastnostmi; to už je v době, kdy Václav nevykonává mlynářské remeslo, nštván pantafínky, ale za účelem rozšiřování Práva lidu a jiné osvěty si otevře krámk. Tu přijde Hilsneriáda.

Václav bojoval proti zlé vůli, marně vysvětloval, nadarmo předčítal ezadu za krámkem z brožury profesora Masaryka, (!) marně vaucoval Právo lidu. Když posílal nové zákazníky do židovských obchodů, neměli ho za blázna jen cizí . . .

Je to podivná a při všem popuzující překvapivá kniha. Byla-li česká prosa za posledních patnáct let obohacena jmény Jana Černá (Hrdinský je povinný) Hana Prošková (Mořeplavba) a Zdena Salivarová (Honzlová), jméno Jaromíry Kolárové do tohoto seznamu nezapadne. Nikoli proto, že by až příliš zřetelně nebyla schopna psát, ale proto, že až příliš zřetelně podřizuje svou tvorbu přáním ležícím za její možnou hranicí

(být možná jen vnitřně). Neboť, jak už mnohokrát řečeno, spisovatel má jedinou povinnost, psát pravdu. Nikoli pak pravdu, jaká se momentálně nosí. Kolárová dala náplň poučkám o angažované literatuře. Bohužel jí ale talent, a to talent neoddiskutovatelný, opouští zákonitě vždy právě tam, kde namísto literatury nastupují citace momentálně vhodných partajních usnesení. Také tam, kde jí snaha po "modernosti" přivedla k nepřilíš dějově nosné vulgaritě.

Román, pro hojnou citaci slova proletář možno považovati rovněž za dílo proletářské literatury (není mi jasné, zda se tím míní autor či určení), jenže pak si odneseš dojem, že tihle proletáři byli podivná sebranka, jaké se lépe vyhnout.

V každém případě je autorka člověk, který umí psát, a kterého to tudíž, nezvrhne-li se jí tvorba v konjunkturální chlebařinu, přivede do konfliktu s mocí, na jejíž hlásonu troubu si momentálně hraje.

Dočkáme času. Smí-li autor v Československu již opět říci, že partajní schůze jsou citit piven, jsou věci na dobré cestě. Konkrétní detaily čini z mrtvé litery žijící bytost, je však dosti nutné, aby byly "ze života". V tomto případě to tuším sedí, třebaš jsem se žádné partajní schůze v životě neúčastnil. Spíše jsem vždy patřil k těm, mezi které se nechodilo s odznakem partaje. Ale ani o tomhle se příliš nemluvalo.

POST SCRIPTUM:

Na duben 1975 byla v Praze ohlášena rovněž premiéra filmu Holky z porcelánu, který podle scénáře Jaromíry Kolárové natočil Juraj Herz. Svěží dílko těžší dějově z velkoobchodního skladu s porcelánem, kterému vládne přísná a debortivá šéfka. Název vystihuje nejen prostředí, ale i fakt, že mladá děvčata s porcelánem nejen pracují, ale jsou tak jako porcelán křehká a zranitelná . . . Tolik praví o novém díle časopis Čs. voják. Tolik a ani o písmeno více řekneme i my.

JB.

skému svazu a jeho spojením. Chtějí je v očích západoevropské veřejnosti zdiskreditovat. Chtějí dokázat, že Čína je pro západní Evropu solidnějším partnerem než země Rady vzájemné hospodářské pomoci. I těm Evropské společenství oficiální kontakty nabídl, ale přípravné rozhovory, které se konaly letos v únoru v Moskvě, nevedly k žádným konkrétním výsledkům. Byly na neurčitou dobu přerušeny.

Z evropských komunistických zemí Evropské společenství až dosud uznala a obchodní dohodu s ním uzavřela jedině Jugoslávie, a to už roku 1973. Zájem projevil také Rumunsko, ale na nátlak Moskvy se zastavilo na půl cesty. Místo obchodní dohody podepsalo jen dílčí smlouvu, v níž si zajistilo různé obchodní preference. V posledních letech se země společného evropského trhu staly po Japonsku a Hong-

kongu třetím největším obchodním partnerem Číny. Na čínském zahraničním obchodě se podílí Japonsko 22 procenty, Hongkong 13 procenty a země Evropské devítky 12 procenty. Za těchto okolností bude obchodní dohoda mezi Evropským společenstvím a Čínou, i když má také politické pozadí, především formálním potvrzením hospodářských realit. K navázání oficiálních styků s Evropským společenstvím se čínští vůdci chystali již delší čas. Po prvé svůj zájem vyjádřili už roku 1971, když Čínu navštívil italský ministr pro zahraniční obchod Mario Zagari. Letos v lednu při návštěvě holandského zahraničního ministra van der Stoela řekli naprosto otevřeně, že chtějí uzavřít s Evropským společenstvím formální dohodu nejen z důvodů hospodářských, ale i politických.

Chm

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U. S. A.
OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW!
WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201) 674-0280

ANDREW VENGLARCHIK, JR.
President

JOHN SOPOCI
Secretary

SPORT

Poslední zápasy I. fotbalové ligy: Bohemians Praha-Sparta Praha 4:1, Trnava-Žilina 1:2, Slávia Praha-Inter Bratislava 3:0, Ostrava-Škoda Plzeň 3:3, Zbrojovka Brno-Jablonec 0:0, Sklounion Teplice-Trinec 0:0, Sparta Praha-VSS Košice 2:1. Tabulku vede Slovan, následovaný Bohemians.

I. hokejová liga skončila těmito zápasy: Dukla Praha-Č. Budějovice 6:4, Slovan Bratislava-Škoda Plzeň 3:2 — Kladno-Litvínov 3:5, Vítkovice-Sparta Praha 2:2, Gottwaldov-ZKL Brno 2:1, Košice-Pardubice 3:5, Ostrava-Kladno 2:3, Slovan-Pradubice 1:1, Litvínov-Plzeň 6:5, Jihlava-Košice 4:2, Gottwaldov-Č. Budějovice 6:4.

Tabulka:

2. Tesla Pardubice	44	54
3. Dukla Jihlava	44	49
4. CHZ Litvínov	44	49
5. Sn Bratislava	44	46
6. Sparta	44	45
7. Mot. Č. Buděj.	44	45
8. ZKL Brno	44	41

Velký úspěch zaznamenalo čs. mužstvo žen v Aix-en-Provence (Francie), dějišti 13. ročníku tenisového turnaje — Federation Cup. Poprvé v historii tohoto turnaje, který je obdobou Daviso-va poháru mužů, se čs. mužstvo jako první evropský celek probodovalo do finále, kde

nečekaně hladce zvítězilo nad Austrálií 3:0. Martina Navrátilová porazila E. Goolagongovou 6:3, 6:4. Renáta Tomanová vyhrála nad Gourlayovou 6:4, 6:2 a ve čtyřhře čs. reprezentantky zvítězily poměrem 6:3, 6:1. Na cestě do finále postupně čs. hráčky porazily Irsko, Záp. Německo, Holandsko a Francii.

Na mezinárodním basketbalovém turnaji v Košicích porazilo mužstvo ČSSR misty světa a olympijské vítěze — SSSR 75:67. Naposled vyhráli čs. basketbalisti nad tímto soupeřem před dvaceti lety na evropském šampionátu v Budapešti.

ČSSR-Irsko 2:1! Fotbaloví reprezentanti ČSSR zahájili v Dublinu olympijskou kvalifikaci vítězstvím nad mužstvem Irska. Utkání bylo neobyčejně dramatické a teprve v závěru získali čs. fotbalisté převahu, ačkoliv hráli celý druhý poločas bez vyloučeného Petráše.

—pza—

Newyorská odbočka Svazu Čs. Svobodných Sportovců v zahraničí konala 1. května v 8 hodin večer svoji řádnou valnou hromadu v restauraci "Czechoslovak Praha". Jednohlasně byl opět zvolen předsedou Luboš Vomáčka. Místopředsedové: Jiří Stern a Karel Machálek. Pokladník Z. Bureš. Jednatel Běda Havelka. Matrikář Luděk Jánšský. Zapisovatel J. Patričný. Revisor účtů L. Pavlišta. Výboru přejeme mnoho zdaru a těšíme se na tradiční výlet odbočky u Luděka Jánšského v Deer Parku! Odbočka má 77 řádně platících členů — a každoroční Ples Sportovců se stává velkou událostí v "Hotelu Plaza" v New Yorku!

Kubelík a Bavorští symfonikové

Ve středu 7. května došlo v Carnegie Hall k neobyčejnému společnému projevu nadšení amerických Čechů a Němců. Češi oslavovali "Mou vlast" a Rafaela Kubelíka — Němci zas Bavorský symfonický orchestr, který Kubelík založil před 15 roky v Mnichově a vypěstoval v skupinu, která jen málo zadá nejlepším orchestrům světa. "Má vlast", vyjadřující šest symfonickými básněmi hrdinné doby českých dějin, líbeznost české krajiny a víru v šťastnou budoucnost českého národa, je Čechům drahá a svatá. Smetana ji komponoval v tragické době svého života, zcela již hluchý.

Je možné, že jak píše kritik listu The New York Times Harold Schonberg, všechny tyto symfonické básně nemají kvalitu "Vltavy" či "Z českých luhů a hájů" — Smetanův genius se nesporně projevil na svém vrcholu v nesmírně "Prodané nevěstě", jiných operách a v jedinečném kvartetu "Z mého života" — ale Čechům, v nichž "Má vlast" od svého vzniku probouzela nejvyšší pocity ušlechtilého vlastenečství, je to jedno. Tomuto posluchači se ovšem zdálo, že Bavorský symfonický orchestr nebyl přes snahu dirigenta, (jemuž Schonberg vytkl, že mu "bylo jedno co se děje rytmicky pod hlavní melodickou linií"), s to, aby byl plně práv lyrickým místům, přiznačným pro některé z básní "Mé vlasti", že kouzelná pasáž "Svatojanských proudů" z "Vltavy" přelétla téměř neznatelně a že i tempo polky bylo nezvykle rychlé.

Den před tím dirigoval Rafael Kubelík Mahlerovu Devátou symfonii. I ten večer byl krásný. Kubelíkovi zřejmě "sedí" dirigování intenzivních bolestně lyrických oblouků Mahlerovy hudby. — Kubelík miluje Mahlera a natočil na gramofonové desky všech devět jeho symfonií — která je tak blízká citění rozháraného moderního člověka. Kritik prvého večera Donal Henahan napsal, že při poslední větě Mahlerovy "Deváté" vzpomínal na "až nesnesitelnou klivost podání této věty Mahlerovy

vým zákem a přítelem Bruno Walterem" a dodal, že "vzpomínka je sladký lhář — který zkrášluje minulost". I tento posluchač vzpomínal. Na Českou filharmonii, na Tallcha i Rafaela Kubelíka, když ji dirigoval. Ale i Henahan uznává, že Kubelík je jeden z velkých dirigentů. Kubelík je však více: je tvůřivý hudebník, — a pisatel těchto řádek náhodou zaslechl, že hudební akademie Juilliard uvažuje o provedení jeho poslední opery "Cornelia Faroli".

Jst.

Krok zpět

Československý krátký film měl na konci šedesátých let mimořádné úspěchy především se svými publicistickými snímky. Nejenom že sklídil na západních festivalech řadu cen, ale i doma se o něm diskutovalo. Nešlo o tak řečené dodatky, považované často jen za nutné zlo, za nezbytný přívažek k celovečernímu dlouhému filmu. Pracovníci krátkého filmu se tehdy pokoušeli o společenskou kritiku svébytnou formou. Utkvěly nám v paměti zvláště filmy o cikánském problému, několik filmů o mládeži, film o příslušnících bývalé šlechty. Filmaři šli, jak se říká — do terénu, seznámili se s problematikou na místě a bez předsudků referovali formou filmového fejetonu, eseje nebo dokumentu o tom, co viděli, co viděla jejich kamera. Když se stalo, že začínající

režisér si zajel na několik dní do New Yorku a natočil tam tři — jak on se domníval — dokumentární filmy, vyvolalo to ironické poznámky. Jak je možné v tak krátké době proniknout cizí skutečností a zaujmout k ní objektivní a přiměřeně kritický postoj? Povrchní turistické dojmy patří přece do oblasti amatérského filmu, nejsou však ještě filmovou publicistikou. S tak zvanou normalizací se změnily také metody československého krátkého filmu. Poslechněte si, co o tom nedávno napsal čtrnáctideník "Kino": "Hlavním úkolem publicistického filmu je rychlá věcná reakce na aktuální otázky současnosti a dění ve světě. Krátký film Praha má k dispozici velký archiv, který poskytuje možnost výběru sekvencí sloužících k osvětlení některých takových problémů z historického hlediska..."

Československý krátký film tedy už nejde do terénu a nikdo z vedoucích už nechce, aby se filmaři s problematikou seznámili na místě. Metody se zjednodušily: Scenáři — třeba o událostech v Čile nebo na Dálném východě, se vypracují z článků Rudého práva a ve filmovém archivu se k tomu najdou příslušné ilustrace. Krátký film přestal být samostatným sdělovacím prostředkem a stal se pouhým ilustrátorem oficiálních tezí. Krátký film se opět stal dodatkem, leckdy trapným politickým přívažkem, nuceným divákovi, který šel do kina na západní detektivku nebo na společenskou komedii

Jaroslav Dresler

POZVÁNÍ NA OSLAVU

Tradiční oslava Československého dne v New Yorku se koná 26. května 1975 v Českém domově v Astorii, v zahradní části. V případě nepříznivého počasí bude oslava konána v sále téhož domova. Zahájení slavnosti je ve 12 hodin. Začátek programu ve 2 hodiny odpoledne. Kulturní a umělecký program byl připraven učitelkami škol — české a slovenské —, Umělecký a zábavní program je doplněn známým komikem Járou Kohoutem. Po programu tanec pro mladé i starší. Hrají Internationals, kteří již po dvakrátě uspokojili všechny návštěvníky, takže si vyžádali prodloužení taneční zábavy. Tombola je vybavena pěknými cenami. Hudební doprovod pro účastníky v zahradě, složený z oblíbených písní českých a slovenských, bude jako obvykle odborně řízen. Je to jenom jednou v roce, kdy se scházíme, abychom se přihlásili k národům, z nichž jsme vyšli a pohovořili si s přáteli a známými. Přijďte v počtu co největším! Pobavíte se a nad to podpoříte české a slovenské školy v New Yorku, jež potřebují pomoci všech, ale především těch mladých rodičů s dětmi.

Školní rady České a Slovenské školy v New Yorku.

TUZEX zasiláme

bezpečně a rychle

TUZEX-ové poukázky jsou nejlepším prostředkem jak potěšit příbuzné ve staré vlasti.

NEODKLÁDEJTE...

Již 50 roků cestovní služby

vám zajistí bezstarostné a radostné cestování do Československa.

Nové snížené ceny na 22 až 45 dnů

NY — Praha — NY	\$ 420.00
NY — Brno — NY	\$ 434.00
NY — Bratislava — NY	\$ 434.00
NY — Košice — NY	\$ 471.00
Plus \$3. — U. S. daň	

Tyto ceny jsou v platinosti do konce března. V dubnu, květnu — září a říjnu budou ceny o něco vyšší. V červnu, červenci a srpnu budou ještě o něco vyšší.

Chcete-li umožnit návštěvu příbuzné. ho do USA, navštivte TATRU pro informace anebo napište.

Pro jistotu vždy jen

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021
(pri 76. ulici) Tel. RE 7-5972 — RH 4-6185

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar

1358 FIRST AVENUE, CORNER 78th STREET — NEW YORK

Nejmodernější zařízení a vším pohodlím vybavená restaurace. • Nejjemnější československá kuchyně včetně všech pražských specialit: pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svičková a zajíc na smetaně a celá řada dalších specialit. • Importovaný plzeňský prazdroj na čepu. Zvláštní místnost pro soukromé spol. u příležitosti svateb, pohřbů atd. Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop. do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon — 4 P. M. Monday to Saturday. • O rezervaci volejte: YU 8-8506 — RH 4-9787

Žít v provincii

Liší se život v Praze od života v okrese? V mnohém směru ano, Praha byla vždycky "Mekkou" pro nákupy lidí z okresů a návštěvy Domu módy i Domu potravin patřily k nezbytným objektům pozornosti. Ani dnes se situace nezměnila, v Praze byly otevřeny nové obchodní domy, které přitahují zvědavost a kde se dá koupit vše, co do okresu nepříjde. Říkají-li Slováci, že do Prahy přijdou třešně, ale do Bratislavy už jen pecky, platí to stejnou měrou pro Prahu a okresy, přičemž mnohdy pohraniční kraje jsou lépe zásobovány než vnitrozemské. Jen v Praze je možno koupit, pro československé poměry "luxusnější" zboží, různé druhy koření nebo dvacetikorunovou pikantní francouzskou hořčici. Ceny za zboží tohoto druhu nejsou právě nízké, ale hřeje vědomí, že jeden má to, co druhý postrádá, ať už pro šetření penězi, nebo že nemá cestu do Prahy.

Zásobování se v Československu v mnohém zlepšilo a podivávají-li se dnes Češi a Slováci do sousedního Po-

ale z bezvýznamných míst povýšili nebo provedli několikrát veřejnou sebekritiku. Do roku 1968 se stále více požadovala kvalifikace — dnes opět vystačí stranická spolehlivost. Čistky postihly i mladé lidi, kteří zastávali vedoucí místa, dnes je najdete především v pohostinstvích, jako číšníci, vrátné, skladníky, v lepším případě propagační referenty u odbytových družstev pro vesnice apod.

Kariérismus, zavděčování a podplácení vzalo opět neúnosné meze. Funkcionáři vytvořili svou novou pevnou kastu, do níž jsou připuštěni jen ti spolehliví. Pro ně pak existují lepší platy a 30% premie včetně možnosti podívat se opravdu výjimečně z určitého důvodu na Západ. Cesta na Západ není dnes právě levnou záležitostí. I pro pensisty, kteří právě v tomto roce režim mnohem velkoryseji vysílá na návštěvu dětí přijde cesta draho, zvláště pro zdražené jízdenky, tak např. jízdenka Praha-Frankfurt/M. stojí dnes 800 korun. K tomu 300 korunové kolky na cestovní prohlášení, samozřejmě i západní vízum (do záp. Německa kolem 45 korun) a prodej kolem 20-25 marek za desetinasobek v korunách.

Každým rokem si řada občanů žádá o devizový příděl u státní banky. Tak v jednom okrese jich z 300 žádostí hned polovinu vyřadila bezpečnost, devizový příděl na celý okres pak bývá v průměru nízký, kolem 10 tisíc marek na rok. A navíc při nákupu devíz se může zákazník setkat s nepřijemnou akcí, musí se zavázat ve prospěch státu vyměnit o něco méně, aby státu ušetřil devízy.

Dnes v každém československém okrese jsou sovětští vojáci. Ale ne všude jsou hmatatelní a ne všude vědí občané, kde vlastně jsou. Jejich počet tam, kde nemají vysloveně kasárna, jako např. v Mladé Boleslavi, Olomouci, Žilině apod. se odhaduje na 1000 mužů pro okres. Vdělci malých roztroušených posádek jsou velmi mladého věku a v hodnotě stěh poručíků. Bývá dobrým zvykem je zvát na různé akce stejně jako patří k důležitým "politickým" činům udržovat styky s novým Domem sovětské kultury v Praze, vzniklým z bývalého a rozpuštěného Ústavu pro dějiny KSČ. Za vše jsou udrčovány pomyslné i skutečné "čárky." V čs. armádě došlo také k čistkám, ale protože si vlastně nikdo nemůže být jistý, byly čistky udělané šalamounsky. Propuštění důstojníci našli obvykle místa v kultuře, takže se mluví o "militarizaci kultury." A protože kulturní zařízení neoplývají tak vysokými platy jako armá-

da, je rozdíl bývalým důstojníkům jednoduše doplácen nejméně dva roky po propuštění. Důstojník má tak po určité dobu zaručen svůj bývalý plat do 4.500 korun měsíčně, zatímco v kultuře začíná plat pro vedoucí místa od 2.300 Kčs.

Zcela v duchu systému je informovanost občanů. Organizované kampaně proti Dubčekovi např. v bratislavské Pravdě v podobě dopisů čtenářů připomněly stará a pro autory, většinou pensisty stále dobrá padesátá léta, ale také fakt, že většina dopisovatelů odsuzuje něco, co nikdy neměla možnost si přečíst. Snad z věčnosti, že lze někoho pro podobná odsouzení najít alespoň v řadách pensistů, zvyšují se právě v Československu důchody, zavádí se s platností od 1. ledna 1976 minimální nejnížší hranice důchodu 600 Kčs a pro dvojici 1100 Kčs. Informovanost ale chybí i tam, kde by byla především očekávána, např. u nižších stranických funkcionářů, předsedů městských a závodních organizací KSČ. Dodnes nebyli informováni o politických procesech, o odsouzených a zatčených i celé řadě dopisů a protestů politiků pražského jara 1968. V samotné straně panuje nedůvěra a nepřeklenutelné kastovní přehradu mezi funkcionáři místními, okresními i krajskými až po ty nejlépe informované z ústředí.

Obyvatelé pohraničních krajů v sousedství Rakouska a Německé spolkové republiky mají možnost opatřit si informace alespoň ze západní televize, kde ovšem mnohé kritické tóny na východní Evropu bývají raději vy-

nechány. V českém a slovenském pohraničí se dnes sledují všechny tři programy západoněmecké televize, včetně regionálního bavorského třetího programu a stejně tak rakouské vysílání. Posluchač může volit a srovnávat i s vlastními programy a východoněmeckou nebo maďarskou televizí. Škoda jen, že jazykové znalosti stále pokulhávají a vzhledem k takové nabídce by mohly být mnohem rozšířenější. Jistě i tak zvané nebezpečí ideologické diverze mělo za následek rozhodnutí východního bloku v čele se Sověty zavést francouzský tehdy ještě ve vývojovém stadiu barevný systém Secam namísto vyzkoušenějšího (a nejnověji i Italy přijatého) západoněmeckého Pal. V jiné formě se tu opakuje praxe z padesátých let s akcí rozhlasu po drátě. Na jeho přijímačích bylo možno slyšet síce bez poruchy a levně, ale pouze jeden pražský program doplněný regionálními pořady. A tak tomu bude v jiné formě i s barevnou televizí, budou-li lidé chtít přistě sledovat západoněmecké barevné programy, nebude to na dosavadních přijímačích z východoevropské produkce možné nebo bude nutná nákladná úprava, na kterou však jsou už lidé v pohraničí navyklí v souvislosti s přijímáním černobílé západní televize. Československá televize bude mít tak možnost alespoň "barevně" konkurovat Západu. Ale i technika jde rychle kupředu a tak už po pohraničí kolují zvěsti, že Maďarům se podařilo sestavit přijímač na příjem obou barevných systémů.

Nemusi být pochyby o tom, že by emigrant vracející se po pěti nebo šesti letech emigrace domů, měl před sebou dobrou, na kterou by si těžko zvykal. Mnohé se zmé-

ZA JAKOU ...

(Pokrač. ze str. 1.)

Nejsme optimisté, že bychom se dočkali ze strany Sovětského svazu ústupků na jakémkoli úseku všech těchto mírových a bezpečnostních jednání, věříme ale také, že ani Západ nebude taktikou Brežněvovou ovlivněn. Jestli je na někom nyní řada, aby v zájmu světového míru učinil ústupek — je to výhradně Sovětský svaz! Že by to ale učinil, o tom pochybuje-me.

Kdo tedy cenu za mírové soužití bude platit — zůstává otázkou stále otevřenou.

FIN

Víc barevné televize

Od 9. května zahájila Čs. televize pravidelné barevné vysílání i na svém 1. programu. Nákladem jedné miliardy korun byly vybudovány potřebné vysílání. Spolu s 2. programem má teď asi 80% čs. diváků možnost sledovat barevnou televizi. Možnost trochu teoretickou: příslušný přijímač je normálnímu smrtelníkovi cenově stále nedostupný. Stojí ho asi půlroční plat.

nilo v myšlení lidí a také nedostatek věcí, které na Západě přijal už za samozřejmost, jako dobře fungující zásobování s bohatým výběrem by jej v Československu vyváděl z míry. Frankfurtský spisovatel Horst Krüger nazval kdysi své československé zážitky "návratem z měsíce" zejména pro neradostnou, šedou atmosféru, která zde obklopuje návštěvníka na každém kroku.

—vah—

ska, kde opět vypukly zásobovací potíže od potravin až po průmyslové výrobky, mohou si vlastně spokojeně mnout ruce. Vždy je něco k dostání, ale ne všechno v určitý den. Jeden týden je ten o ten druh masa, druhý týden jiný a stejně je tomu u ovoce. Zhoršila se však mnohá kvalita, např. u uzenin. Podle oficiálních statistik má být spotřeba masa v Československu se 75 kg na hlavu stejně vysoká jako u Britů.

Dovází se hojně ze všech východoevropských zemí — módním výkřikem byly např. jugoslávské pračky, které stále stojí kolem 6.000 korun, barevné televizory pak 12 tisíc, kvalitní pánský oblek nejméně 1.200 korun, dámská obuv lepší kvality 300 až 450 korun. Doveze-li se něco za drahé peníze ze Západu, např. stavební stroje, stojí často opuštěny a nevyužity. Prvé úseky československé dálnice dané přede dvěma roky do provozu se musí už zase opravovat, jako např. na dálničním úseku Praha-Mělník.

Skvělé zůstávají běžnému návštěvníku vztahy mezi lidmi. Řada prověr k a čistek, která nikdy nekonej a opět se mluví neustále o nových, postihla i lidi v okresech, kteří se kta navzájem znali, sedávali spolu na schůzkách i u piva. Mělkterý je dnes na svém místě, jiní

ČESKOSLOVENSKÉ SPOLKY V AMERICE, NEJSTARŠÍ BRATRSKÁ PODPŮRNÁ JEDNOTA VE SPOJENÝCH STÁTECH, ZVE VŠECHNY KRAJANY A JEJICH PŘÁTELE, ABY VSTOUPILI DO JEJICH ŘAD A TÍM ZABEZPEČILI BUDOUCNOST SVÝCH DRAHÝCH.

Č. S. A. POSKYTUJE SVÝM ČLENŮM NÁSLEDUJÍCÍ VÝHODNÁ ŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ:

- Doživotní
- Doživotní zaplacené ve stáří 60 roků
- Doživotní zaplacené ve stáří 65 roků
- 9 plánů nadačního pojištění
- Retirement Plan
- Mortgage Redemption Plan
- Family Income Plan
- Prefer i Risk, Whole Life
- Estate Security Plan
- Úrazové pojištění
- Dvojnásobné pojištění — zproštění poplatků nižší poplatky za pojištění pro ženy

PODROBNÉ INFORMACE OCHOTNĚ SDELI

Rudolf Pešek, 145 87 7th Ave. Whitestone, N. Y. 11357, (212) 767-9746
Frank Vozeh, 18 John St. Little Ferry, N. J. 07643, (201) 641-9016
George Pospisil 24 West End Ave., Westwood, N. J. — 07675 (201) 664-6511
anebo

CZECHOSLOVAK SOCIETY OF AMERICA
2701 South Harlem Avenue, Berwyn, Illinois 60402
OD ROKU 1854 CHRÁNÍ VAŠE RODINY

AMERIKO, AMERIKO . . . KRAJANÉ - EMIGRACE - EXIL

NA POMOC UPRCHLÍKŮM

Americké ministerstvo zahraničí je stále zahrnováno nabídkami pomoci pro vietnamské uprchlíky od obyčejných občanů. Dostává pět set takových nabídek denně. Tisíce Američanů, pohnutých osudem sto třiceti tisíc vietnamských bezdomovců, přicházejících nyní do USA, zaplavilo state department nabídkami práce, učňovských příležitostí, dočasných domovů a peněz . . . Ti, co volali, museli někdy čekat až půl hodiny na spojení. A úředníci ministerstva museli k šestnácti linkám, určeným pro tyto telefonáty, přidat ještě několik dalších linek.

Ozvaly se také ovšem hlasy proti této rozsáhlé pomoci vietnamským uprchlíkům. Hlavní důvod je ten, že tato nová imigrační vlna přichází v době poklesu konjunktury a poměrně vysoké nezaměstnanosti, a že přichází z orientu, odkud imigrace tradičně byla méně vítána než imigrace z Evropy. Ale v rozporu s tradicí se oficiální hlasy proti ozývají často z řad liberálů. Tradičně v tomto století to byly nekonservativnější vrstvy, co si ve dvacátých letech vynutily omezení imigrace z Číny, a co se později, za Trumana, vzpíraly reformě imigračních zákonů, jež umožnila vstup do Spojených států imigrační vlně zkomunizované části Evropy. Někteří liberální mluvčí se tentokrát však postavili proti imigraci Vietnamců s tradičními argumenty, že budou konkurovat s občany na pracovním trhu, že nezapadnou do amerického prostředí. To lze asi zčásti připsat odporu mezi li-

berály k vietnamské válce, odporu jež někteří — malá menšina, zdá se — přenesli i na oběti té války. Dopisy podobného znění dostávali údajně i někteří členové kongresu od svých voličů. Ti také vyjadřovali ponejvíc obavy z pracovní konkurence anebo z toho, že Vietnamci budou žít ze sociální podpory. Ovšem, ve Spojených státech, podle odhadu imigračních orgánů, žijí a pracují ilegálně asi čtyři miliony cizinců, většinou z Jižní Ameriky, ale právě také ze země Dálného východu. To nebylo zřejmě nikdy pokládáno za dost velký problém — aby americké vládní orgány proti tomu nějak důsledně zakročily. Anebo aby kongres uzákonil přísnější postih podniků, zaměstnávajících ilegální cizince. V posledních dobách sice o tom jedná, ale i ten nový "přísný" zákon patrně bude znamenat jen pár stovek pokut pro zaměstnavatele. Viděno v tomto měřítku, sto tisíc Vietnamců, z nichž asi jen třicet pět tisíc jsou hlavy rodin, co budou hledat práci, nepředstavuje pro americké hospodářství prakticky žádný problém. To také zdůraznili mluvčí Fordovy vlády. Jazykem té větši a typičtější části Ameriky promluvil prezident Ford, když řekl, že ho oponenti pomoci pro Vietnamce "zatraceně dopalují", a citění většiny kon-

gresmanů vystihl demokratický poslanec Rodino, předseta právního výboru poslanecké sněmovny, výrokem, že pomoc odmítnout "by znamenalo vskutku napsat finiš za americkým snem". Senát odhlasoval resoluci vítající uprchlíky, 91 hlasem ku jednomu. Mezitím desítky soukromých organizací a tisíce jednotlivců pomáhají po svém.

FORDOV TELEGRAM BREŽNĚVOVI

V Moskvě byl zveřejněn telegram, který poslal prezident Spojených států G. Ford generálnímu tajemníkovi ÚV KSSS L. Brežněvovi v odpověď na jeho blahopřání k 30. výročí vítězství.

"Náš ozbrojený boj proti společnému nepříteli spojil naše země k vysoce ušlechtilému cíli vybojovat mír a pokoj pro všechny národy. Úspěch, jehož jsme dosáhli ve velkém spojení, svědčí, že můžeme společně pracovat i nadále pro tyto cíle, k nimž směřují nejvyšší tužby lidstva," píše prezident USA.

Nová silnice

Polští stavbaři předali do provozu předposlední úsek nově budované silnice z Turnova do Liberce. Místy i 4-pruhová silnice zkrátí vzdálenost mezi oběma městy o 5 kilometrů. Polští odborníci odevzdali v Liberci i další dílo — nový most.

Gratulace

v nemocnici

Presidenta Svobodu navštívili s gratulacemi k 30. výročí skončení 2. světové války nejvyšší čs. představitelé v jeho domácím léčení. Slovenští vedoucí učinili totéž u Ladislava Novomeského — básníka a politika, který leží dlouho v ošetřeni nemocničním.

BEZ FIALKY, ALE S VELVETS

Mezinárodní divadelní týden v rakouském Villachu se i v tomto roce musel obejít bez československých malých divadel. Politicky zabarvené důvody vedly k odřeknutí účasti pantomimy Ladislava Fialky z Divadla na Zábřahu v Praze. Během květnového týdne vystoupilo ve Villachu 14 souborů s 37 představeními. Vedle Teatro del Sole z Milána a Memphis Little Theatre z USA představila se zde v podstatě česká exilová divadelní skupina Černého divadla z německé Mohuče "Velvets". Skupina dvou manželských párů (Ivan Kraus, Nad'a Munzarová, Bedřich Hányš a Dana Buřková) patřila k pražské zájezdové skupině Černého divadla. Část zůstala v zahraničí, v Kanadě, Paříži a pak v německém Wiesbade-

• Husův sbor Čechů a Slováků ve Švýcarsku připravuje na červen a červenec dvě shromáždění. Prvé bude v neděli 1. června ve švýcarském Glatu na Thunském jezeře v Heimstättu od 10 hodin dopoledne. Po společných hohoslužbách je na programu přednáška prof. dr. Jana Miliče Lochmana "Jedinečnost naší reformace" a odpoledne od 14 hodin budou Přemysl Pitter a Olga Fierzová vyprávět o svých letních zážitcích u filipinských křesťelů doprovozené promítáním diapozitivů. — Tradičně každým rokem scházejí se krajané ze Švýcarska a Německa u Husova kamene v Kostnici (Konstanz). Letošní vzpomínka se koná v neděli 6. července od 10.15 hod. (Hauptstein na konci Debestrasse). U kamene promluví Přemysl Pitter a českobratrský farář Mojmír Kolman. Odpoledne je na programu prohlídka Husova muzea a domu.

• Začátkem března se sešli ve švýcarském Winterthuru zúčastnění českého a slovenského skautingu ze Švýcarska, Německa a Holandska, aby zde dohodli směrnice, akce a budoucí činnost v exilu. V zásadách pro budoucí práci se mluvilo o obzvláštní pozornosti dějinám, literatuře i jazyku našich národů, zakládání nových oddílů v exilu a jejich registraci u skautských svazů jednotlivých zemí, o pořádání třítydenních táborů skautů, skautek, vlnat, vlnulaček a žotků ve Švýcarsku a v Německu včetně přípravy putovního vodáckého tábora, o účasti na světovém skautském jamboree Nordjamb v Norsku i pokračování ve vydávání časopisu Tam-Tam, založení skautské edice včetně vytvoření předpokladů pro volený Poradní kruh. Pro všechny zájemce, kteří mají zájem o jakýkoliv druh spolupráce nebo informace udáme kontaktní adresu: Tschechoslowakische Pfadfinder in der Schweiz, Postfach 120, CH-8125 Zollikonberg, Schweiz.

• Exilové žs. nakladatelství CCC Books, které se nedávno přestěhovalo z Mnichova do Holandska (CCC Haarlem, Postbus 4149, Haarlem, Nederland) seznámilo ve svém bulletinu Klub všechny členy s novým edičním plánem na rok 75/76. Především vyjde kniha Rudolfa Ströbingera (dnes v Kolíně n. Rýnem) "Stopa vede k Renému". Čtenář-emi-grantovi, který přišel do zahraničí až po srpnu 1968 je příběh slavného žs. agenta Paula Thümmela z let 1936-1942 jistě znám (koněně i z krátkého filmu), ale toto prvé exilové vydání je doplněno o nové neznámé údaje a fakta, které komunistická cenzura nedovolila uveřejnit. Kniha bude stát 7,40 US dol. Rudolf Ströbinger vydal před vánočními ložského roku v němčině knihu o atentátu na Heydricha pod názvem "Atentát v Praze," která opět přináší některá dosud neznámá fakta, jako např. že také SSSR připravoval na Heydricha atentát. Další knihou bude románová groteska Jitky Henrykové (dnes ve Švýcarsku) "Fantazie pro nůmno lyru" (CCC Haarlem právě expeduje její knihu "Poslední vlak z Babylónu"). Dále se zde chystá sbírka povídek z českého hereckého prostředí od Pavla Krasavky "Premiéra" (US dol. 7,60), dokumentární svědectví o politických a justičních deformacích v občanské válce a náboženství v padesátých letech od dr. A. Kratochvíla "Cestou k Sionu," nazvující volně na jeho dvoudílnou dokumentaci "Zalufi" (vydané v CCC Books), "Alfabet kalendář 1976" jako premií zdarma ve formě stolního kalendáře a recidie výboru básní Pavla Javora (vl. jménem dr. Jiřího Škvrna) "Země ukrývaná" (za US dol. 4,30). V nejbližší době vyjde v CCC Haarlem kniha J. Staňka "Potrestání" a S. M. Karada "Zazrak se stal v adventu."

• Curyšské nakladatelství Konfrontation (CH-8048 Zürich, Postfach 1355), které se zasloužilo především o dvoudílnou a v Československu neustále hledanou knihu o českém jazyce "Chrást i tvrz" od Pavla Eisnera připravilo knihu ku Dni matek pod názvem "Mamince" s ilustracemi Mikoláše Ake. Výbor lidových písní uspořádal kdysi také Pavel Eisner (1899-1958), významný spisovatel, germanista, překladatel, kritik a novinář. Konfrontace rozešle zdarma Solženicynův dopis sovětským představitelům, dále v knihu půjde do prodeje faktografická kniha doplněná fotografiemi "Tokio volá Honolulu" od P. Paška, v červnu "Černí baroni" Rudolfa Kefalina, v září "Díla Saxová" Arnošta Lustiga, v říjnu "Job" Jaroslava Strnady a "Kuropění" Viktora Fischla, v listopadu Solženicynův 2. díl "Souostroví Gulag" (první díl vyšel v polovině května) a konečně před vánočními kniha Pavla Eisnera "Čestina poklepek i poslechem" a "Osobní záležitost" Ivana Divíse.

• Čeští krajané v Paříži sdružení kolem České katolické misie (49, Rue de Turbigo, Paris 3e) pořádají každý měsíc pravidelné společenské a kulturní programy. Tak 7. června se bude konat přednáška o Antonínu Dvořákově připravená paní M. Bělehrádkovou a 21. června Praha v roce 1968 od W. Cikharin spojená s promítáním filmu. V šestém ročníku vychází zde pravidelný "Oběžník." Úspěšnými akcemi byla přednáška o nevodobých dějinách čs. státní od prof. A. Šucjardka a procházka pařížskými hřbitovy vedená dr. Trnkou.

nu. Zde uvedli na malé scéně první pořad "Kontrasty" (v roce 1970 sestavený ze svých zájezdových i nově napsaných čísel, vyzkoušených úspěšně na světové výstavě v Montrealu, v Itálii, v Londýně a na Bahamas. Začátky byly nesmírně těžké, přesto, že se pořad líbil a zvláště u dětí nalezl velkou odezvu — musela skupina ve Wiesbadenu jen hostovat a navíc přišel bojkot od německých agentur, inspirovaný Prahou, které musí dávat přednost oficiální skupině Černého divadla z Prahy, hostující v

Německu každým rokem, na posledy se pořadem o dějinách Prahy. Novou naději přináší pro "Velvets" letošní rok. Soubor byl zařazen do stálého německého divadla v Mohuči (Mainz), na začátku roku podnikl řadu pohostitelských vystoupení po severním Německu a nyní se chystá na obnovenou premiéru svých Kontrastů i brzy na nový, vlastní program.

Soubor by samozřejmě uvítal nové autory pro Černé divadlo a také zájemce o přímé účinkování.

—vah—

Telegraficky ze světa

Brežněv je snad doopravdy nemocen. Podle posledních zpráv bude teď asi po tři týdny v lékařském ošetření. • Pozitivum z dvoudenní vídeňské konference Kissinger-Gromyko: dohoda o spolupráci na přípravě konference o Středním východě. • Nejistota, nebezpečí války, nedostí vysoký životní standard a mnoho jiného jsou příčiny, proč celá třetina sovětských židů, jimž bylo povoleno emigrovat do Izraele, se usazuje v jiných (západních) zemích. Většina jich chce žít v USA. • V Bejrútu opět vypukly ozbrojené rvačky mezi členy Palestinských guerrillas a příslušníky libanonské strany Phalangistů. • Poprvé v historii povolila sovětská vláda přístup cizím novinářům na kontrolní středisko pro kosmické lety nedaleko Kaliningradu. Vůbec první západní návštěvník sovětského kosmodromu — v Kazachstánu — byl franc. prezident Pompidou. • Bulharsko-rakouská jednání mezi rakouským kancléřem Bruno Kreiskim a nejvyšším bulharským stranickým a vládním představitelem Todorom Živkovem proběhla v Sofii. • Portugalský parlament se sejde na svém prvním zasedání druhého června. • Při srážce automobilů zahynul člen ústředního výboru portugalské komunistické strany P. Soares. • Francie a Itálie, také Belgie navázaly diplomatické styky na úrovni velvyslanců s prozatímní revoluční vládou Jižního Vietnamu. • Peruánská vláda vyvlastnila pobočku severoamerické naftové společnosti Gulf Oil Corporation. • V Portugalsku byl zastátněn tabákový a papírenský průmysl a všechny cementárny. • Řadu obětí na životech si vyžádala vlna neobvyklých veder v indických státech Bihár a Uttar pradeš. •